

cestu vyložití problém jenom z práva pozitivního, stanoví si autor po rozboru § 7 o. z. o., toto aplikační pravidlo: »Tudíž při řešení konkrétního případu jest nutno v prvé řadě uchýliti se k pozitivnímu právu primárnímu, pak k analogia iuris, scilicet tohoto práva, a není-li žádná norma, která by se dala použítí, nebo pakli skýtají i přes užití normy nejasnost, nutno se uchýliti k pozitivnímu právu sekundárnímu.« (str. 31). Cit. pravidla autor používá k odstranění rozporu, který pozůstává mezi § 1041 a §§ 1431—1437; poněvadž se tento rozpor nedá odstraniti výkladem pozitivního práva (primárního), přistupuje sekundární právo iuris civilis corrigendi gratia. Pozitivním právem primárním míní Kubeš ius scriptum, sekundárním »natürliche Rechtsgrundsätze«, dovolané v § 7. Že lze vedle pozitivního práva aplikovat právo t. zv. přirozené, o tom, myslím, nebude pochyb. Stačí poukázat k delegaci § 7 v tomto směru, čímž jest dána t. zv. formální determinace takovéto aplikační činnosti.

Kubeš zkoumá pak zevrubně mínění vynikajících autorů na žaloby z obohacení a příslušné judikatury nejvyššího soudu čsl. a po rozboru příslušných norem o. z. o. dospívá k výsledku. Problém bezdůvodného obohacení je v platném právu vyřešen tak, že v čele stojí generální žaloba z bezdůvodného obohacení která podle doslovu § 1041 založena jest na principu obohacení ex tunc, interpretována pod aspektem § 7 ztrácí tento svůj ráz a tvoří přechodný útvar mezi obohacením ex tunc a ex nunc. Na ni navazují jednak případy §§ 1042 a 1043, jednak případy kondiční (§§ 1431—1437). Tímto řešením zhostil se autor velmi čestně svého úkolu a podává dále demonstrativní výčet některých ustanovení o. z. o. a jiných zákonů, v jejichž skutkové podstatě vystupuje obohacení.

Část třetí sleduje princip obohacení ve francouzském Code civil, v osnově obč. zák. hessenského, v něm. a švýcarském právu.

Část čtvrtá je věnována povšechné kritice principu obohacení v osnově čsl. občanského zákoníku a občanského zákoníka polského. Odnášíme si přesvědčení, že čsl. redaktorům nepodařilo se problém obohacení vyřešiti, protože se obmezili jednak na pouhou revisi starého zákoníku, jednak, nepřijavše Sedláčkova názoru na problém obohacení, řeší otázku podle panujícího názoru — pokud ji vůbec revídují — který není bezvadný. Bude zde platit Goetheovo: »Es erbt sich Recht und Gesetz, wie eine ewige Krankheit.« V tomto ohledu stojí polská osnova (dílo Koschembakra-Lyskowského) výš. Dlužno litovati, že Kubeš dodav jisté sensace svému spisku tím, že bude kritizovati obě osnovy, najmě čsl., s hlediska Loevensteinova pojmu maximálního relativního čistého výnosu (Loevenstein. O jednotnou konstrukci finanční vědy, str. 21 n.), při čemž výnosem bude harmonicky dokonalý člověk a národ, očekávání naše v tomto ohledu nesplnil.

Celkem jest spis Kubešův neobyčejně cenným a duchaplným příspěvkem k problému obohacení. Vedle toho má svou hodnotu časovou a kritikuje osnovu nového obč. zák.

Karel Jelínek.

Pierre Gillet, docteur en Droit canon: **La personnalité juridique en droit ecclésiastique** spécialement chez les Décretistes et les Décretalistes et dans le Code de droit canonique. Str. 288, 8°, Malines. — Dílo belgického kanonisty Gilleta o právnických osobách katolické církve, vydané ve sbírce publikací katolické university v Lovani, má za předmět studia vybrané úseky vývoje církevních osob právnických, pojednávající hlavně o jejich právní osobnosti (personnalité) a její veřejnoprávní stránce. Dělí se na dva úseky, historický a o právu současném.

První část, věnovaná studiu církevních institucí v pojetí Dekretistů a Dekretalistů, počíná kapitolami, rozebírajícími pojetí římské, křesťanské, scholastické a glosátorské, tvořícími takto úvod k pojednání o názorech Dekretu a Dekretistů. Jako zajímavý názor autorů sluší uvést tvrzení, že korporace církevním aktem zřízená nemůže i fakticky nikdy zaniknouti: zůstane-li jen jeden člen, je on vlastníkem práv korporace, zaniknou-li všichni členové, práva odpočívají a znovuzrozením korporace ožívují. — Druhý úsek první části knihy je rozbořem ustanovení Dekretálů a jejich komentářů, na který navazuje po-

jednání o kanonickém pojetí právnických osob církevních a kritika Gierkeho teorie, kterou Gillet odmítá. Obírají se otázkou právní osobnosti církve, tvrdí, že subjektem práv v církvi je souhrn všech, kněží i věřících. Pojem »ecclesia« pak analogicky značí »édifice matériel, mais en même temps une entité juridique«. Pozoruhodno je též tvrzení, že církevní obec existuje nejen bez představeného (faráře), bez kněží vůbec, ale i bez věřících.

Druhá část se obírá právem, jak je podává Kodex. Autor v úvodních statích shrnuje názory různých teorií právnických osob, se značnou dávkou štěstí je třídí a hodnotí, přiklání se sám k pojetí realistů. Je litovati že ve vlastním rozboru ustanovení kodexových nepokouší se srovnati a zhodnotiti teorii, k níž se sám přiklání, s hlediskem Kodexu, vybudovaného na pojmu ústavu. Spokojuje se pouze s vyjmenováním a vysvětlením jednotlivých institucí, jak je Kodex uvádí, nanejvýš pak s rozvedením teorií, kterými je kodexové právo ovládáno. — Kniha Gilletova není systematickou učebnicí, je dobrou monografií autora nadaného značnou odvahou a lehkostí výrazu. B. Černý (Grenoble.).

Inž. Bohuslav Křižko: Báňský zákon platný na Slovensku a v Podkarpatské Rusi. 1931, str. 575, cena neudána, vyšlo nákladem »Universum«, účastinářské tiskárny v Bratislavě, Jaskový rad číslo 71. — Uvedená publikace obsahuje platné horní právo na Slovensku a v Podkarpatské Rusi. Jako úvod je vylíčen stručně historický vývoj a přehled práva v Uhrách. Na to následuje seznam právních pramenů, z nichž byl čerpán základ pro nynější platné právo. Tak jako v býv. zemích rakouských platí i v Uhrách horní zákon z r. 1854, určený původně pro Čechy, Moravu a Slezsko. Patentem císařským z 23. V. 1854 č. 173 byl totiž vydán pro býv. celou říši rakousko-uherskou obecný horní zákon, jenž byl vydán pro býv. království Uherské částkou XIV. ze 7. VIII. 1854. Je tudíž obecní horní zákon stejný nyní na Slovensku a Podkarpatské Rusi právě tak jako v Čechách, na Moravě a ve Slezsku (jediná unifikace). V publikaci je uvedeno plné znění horního zákona v překladě českém. Avšak četné doplňky, ministerské výnosy (zvláště ministerstva financí, zemědělství atd.) jsou uvedeny slovensky a hlavně tyto mají význam pro Slovensko a Podkarpatskou Rus jakožto doplňky pro poměry platné v tamních zemích. Dále je připojen prováděcí předpis t. zv. instrukce k obecnému hornímu zákonu, jež jest platná pouze jako vnitřní instrukce pro báňské úřady. Nejdůležitější však předpisy jsou t. zv. soudní pravidla z r. 1861 (VII. částka) a pak četné předpisy, výnosy a nařízení ministerstev, spolu s rozhodnutími nejvyšších stolic. Spis vhodně doplňuje důkladně sestavený věcný rejstřík. Doporučovala by se však citace různých rozhodnutí nejvyšších stolic, jež v některých případech se postrádají. Dr. Horka.

Herbert Schneider: Fašismus, jeho teorie a praxe. Přeložil Dr. Vojtěch Čížek, s doslovem Josefa Macha. V Praze, 1931, 380 str. 12°, Orbis, cena Kč 55. — Kniha jest plodem studií, které autor, stipendista »Státní rady pro sociologická badání« v Itálii vykonal a nemá býti dějinami fašismu, nýbrž jak autor v úvodě praví, studií jeho idee. V první kapitole líčí autor důvody, které vedly již před válkou, za války a po ní ku zřízení strany fašistů, v níž od prvopočátku význačné místo zaujímal Benito Mussolini, snaže se vylíčením známých politických událostí doložiti, že strana fašistická jest důsledkem charakteru italského národa, který, jsa přesvědčen, že jeho vítězství rozhodlo světovou válku ve prospěch Dohody, ve své expansivnosti cítí se nespokojeným s výsledky světové války. V další hlavě líčí autor četné boje, které se rozvinuly nejen mezi fašisty a druhými stranami, zejména socialisty a komunisty, ale i mezi fašisty samými, nežli se vytvořila ucelená strana na podkladě jednotného programu, která pak, při kolísavosti vlády a neschopnosti politických stran sestaviti vládu vůbec, provedla známý pochod na Řím, po němž Mussolini sestavil zprvu koaliční a po volbách fašistickou vládu, a později přeorganizoval celý stát na fašistický v protívě proti západním státům demokratickým. V dalším líčí autor, jak došlo ke spojení fašismu se syndika-